

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

**V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-
ПРАКТИЧНА
ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦІЯ
«ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ,
НАУЦІ ТА ВИРОБНИЦТВІ»
ПРИСВЯЧЕНУ 100-РІЧЧЮ
ВІД ДНЯ ЗАСНУВАННЯ ВСП
«МУКАЧІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ
КОЛЕДЖ НУБІП УКРАЇНИ**

**ВСП «МУКАЧІВСЬКИЙ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НУБІП
УКРАЇНИ»**

**V INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL
ONLINE CONFERENCE
"INNOVATION IN EDUCATION,
SCIENCE AND PRODUCTION".
DEDICATED TO THE 100th
ANNIVERSARY OF THE
ESTABLISHMENT VSP OF
«MUKACHIV PROFESSIONAL
COLLEGE» NUBIP OF UKRAINE**

**САСКАЧЕВАНСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ, САСКАТУН,
КАНАДА**

24-26 листопада 2021 року

м. Київ

УДК:581.5: 632.122

ОСОБЛИВОСТІ ПОРІД ВІДВАЛІВ ШАХТ ДОНБАССУ

Кучер Л.І. кандидат с.-г наук, доцент

Чернієнко М., ОС «Бакалавр»

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Велика кількість сучасних територій являє собою техногенні ландшафти, площа яких зростає. У Донецькій і Луганській областях внаслідок промислової діяльності людини розміщується близько 40% порушених земель України. Серед техногенних ландшафтів за поширеністю та негативним впливом на навколишнє середовище особливе місце займають так звані «промислові відвали». Це відвали розкривних порід, відходів видобутку будматеріалів, відвали, утворені при видобутку вугілля та інших корисних копалин.

Техногенні екотопи характеризуються граничним ступенем порушення взаємозв'язків цих властивостей і відносяться до специфічних об'єктів, на яких поселення і ріст рослин залежить від багатьох факторів, одним з яких є стан едафотопу. Швидкість заростання та ґрунтоутворення на скельних породах залежить від кліматичних факторів, від властивостей гірських порід та від характеру рослинності.

Однією з основних функцій ґрунтів, що визначають ґрунтову родючість, є функція джерела живильних елементів та сполук. Гірські породи мають великий запас елементів мінерального живлення рослин. Про це свідчить і валовий хімічний склад породи відвалів вугільних шахт: калію 1,0 – 5,5%, фосфору – 0,1 - 0,5%, азоту - 0,3 - 0,6%. Не всі ці елементи доступні для рослин. Доступні форми утворюються у процесі вивітрювання гірських порід.

Ґрунти прилеглих територій - чорноземи звичайні середньогумусні на лесоподібному суглинку.

Сума поглинутих основ породи відвалів вугільних шахт змінюється в межах 2,75 – 13,8 мг-екв/100 г, відвалів розтину – 4,3 –18,0 мг-екв/100 г. У всіх породах у поглинаючому комплексі переважають катіони Ca^{2+} , менше Mg^{2+} та зовсім невелике кількість одновалентних катіонів (Na^+ , K^+ , H^+).

У ґрунті майже вдвічі вища ємність поглинання, ніж у породі вугільних шахт. Співвідношення поглинених основ у ґрунті також відрізняється від їх співвідношення у досліджуваних техногенних субстратах. Катіони кальцію у ґрунті в 7 разів перевищують катіони магнію і в 34 рази – одновалентні катіони. На відвалах вугільних шахт це співвідношення варіює в широких межах. У субстраті всіх досліджуваних промислових відвалів у поглинаючому комплексі переважають катіони Ca^{2+} (53 – 86 %). Вміст елементів живлення: NO_3 – 0,2 – 1,1 мг/100 г породи; P_2O_5 – 1,3 – 32,8 мг/100 г породи; K_2O – 8.1 – 22,7 мг/100 г породи, що свідчить про проходження процесів вивітрювання.